

Брюксел, 18.3.2021 г.
COM(2021) 126 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

**относно краткосрочната статистика в съответствие с изискванията на член 14,
параграф 2 от Регламент (ЕО) № 1165/98 на Съвета**

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно краткосрочната статистика в съответствие с изискванията на член 14,
параграф 2 от Регламент (ЕО) № 1165/98 на Съвета

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Европейската краткосрочна бизнес статистика (КС) осигурява широк набор от показатели, които обхващат, наред с другото, производството, оборота, производствените цени (често наричани и цени на производител), броя заети лица, отработените часове и брутните надници. Тези КС показатели попадат в четири основни икономически области: промишленост, строителство, търговия на дребно и услуги (с изключение на финансовите и обществените услуги). В таблица 1 е представен общ преглед на показателите.

Таблица 1: Краткосрочни статистически показатели

Промисленост	Строителство	Търговия на дребно	Други услуги
Промислено производство	Производство в строителството - Строителство на сгради - Гражданско строителство	-	-
Промислен оборот, вътрешен и външен (в еврозоната и извън нея)	-	Оборот в търговията на дребно	Оборот от (други) услуги
-	Разрешения за строителство - брой жилища - полезна площ в m ²	-	-
Брой заети лица	Брой заети лица	Брой заети лица	Брой заети лица
Отработени часове	Отработени часове	Отработени часове	Отработени часове
Брутни надници и заплати	Брутни надници и заплати	Брутни надници и заплати	Брутни надници и заплати
Промислени производствени цени, вътрешни и външни (в еврозоната и извън нея)	Производствени цени/разходи в строителството	Обем на търговията на дребно	Производствени цени на (други) услуги(те)
Промислени вносни цени (в еврозоната и извън нея)	-	-	-

Правното основание за краткосрочната бизнес статистика е Регламент (ЕО) № 1165/98 на Съвета¹ („регламентът за КС“). В съответствие с член 14, параграф 2 от посочения регламент Комисията трябва да представя на Европейския парламент и на Съвета доклад (отчет) относно съставяната в съответствие с регламента статистика, и по-специално относно нейната относимост (приложимост) и нейното качество, както и относно ревизирането (преразглеждането) на показателите. В доклада освен това се разглеждат разходите на статистическата система и тежестта за предприятията, произтичащи от регламента за КС, спрямо ползите от него.

Настоящият доклад следва докладите, представени през януари 2003 г., юни 2008 г., юни 2011 г., юни 2014 г. и август 2017 г.²

В раздел 2 на настоящия доклад са очертани областите на използване на краткосрочната статистика и нейната относимост за основните европейски политики и за управлението на европейската парична политика. В него се посочват също така основните промени в краткосрочната статистика след предходния доклад през август 2017 г.

В раздел 3 са описани по-подробно различните аспекти на качеството на краткосрочната статистика.

В раздел 4 са представени някои факти по отношение на разходите и тежестта, свързани със събирането и обработването на данните за краткосрочната статистика.

В последния раздел са представени перспективите за бъдещите промени в краткосрочната статистика, по-специално във връзка с Регламент (ЕС) 2019/2152 относно европейската бизнес статистика (ЕБС)³.

2. ПРЕГЛЕД НА КРАТКОСРОЧНАТА СТАТИСТИКА И НАЙ-ВАЖНИ ПРОМЕНИ

Краткосрочната статистика осигурява голям брой основни европейски икономически показатели (ОЕИП)⁴, създадени с цел наблюдение на икономическите промени (бизнес цикъла) в Европейския съюз и неговите държави членки и по-специално за провеждането на паричната политика в еврозоната. Тези показатели са следните: промишлено производство, промишлени производствени цени на вътрешния пазар, промишлени вносни цени, производство в строителството, обем на търговията на дребно, оборот от услуги (с изключение на услугите в търговията на дребно), разрешения за строителство и индекси на цените на производител за услуги (SPPI).

Най-важните ползватели на краткосрочна статистика са Европейската централна банка и националните централни банки, но данните са от голямо значение и за Европейската комисия, националните правителства, научно-изследователските институти, както и за предприятията и стопанските организации. Освен това краткосрочната статистика

¹ ОВ L 162, 5.6.1998 г., стр. 1.

² COM (2003) 36 окончателен от 29.1.2003 г.; COM(2008) 340 окончателен от 9.6.2008 г.; COM(2011) 329 окончателен от 8.6.2011 г.; COM(2014) 381 final от 26.6.2014 г.; и COM(2017) 411 final от 2.8.2017 г.

³ Регламент (ЕС) 2019/2152 на Европейския парламент и на Съвета от 27 ноември 2019 г. за европейската бизнес статистика и за отмяна на 10 правни акта в областта на бизнес статистиката (ОВ L 327, 17.12.2019 г., стр. 1).

⁴ Първоначалният списък с ОЕИП е съставен през 2002 г. (Съобщение на Комисията до Европейския парламент и до Съвета относно статистиката за еврозоната, COM(2002) 661 окончателен от 27.11.2002 г.).

осигурява ключова входяща информация за други статистически области, като например националните сметки.

Краткосрочната статистика най-често се използва за анализ, прогнозиране и моделиране на икономическите тенденции. Тя е необходима също така за изготвянето на решения на политиката, за научноизследователски цели, проверка и валидиране на данни от други източници и като основа за вземането на стопански решения. Резултатите от краткосрочната статистика могат също така да се използват от предприятията за различни други цели (напр. индексите на производствените цени се използват за индексване на договори).

С цел да се гарантира относимостта на краткосрочната статистика за нейните ползватели и допълнително да се подобри качеството на данните, Евростат предприе някои инициативи след приемането на предходния доклад относно краткосрочната статистика през август 2017 г.

Операциите по реструктуриране и промените в бизнес моделите в някои многонационални предприятия водят до неочаквани значителни ревизии на някои краткосрочни статистически показатели, както и на данните от националните сметки. В сътрудничество с националните статистически институти Евростат създаде „система за ранно предупреждение (СРП)“. Ролята на този механизъм е да гарантира, че Евростат получава своевременно информация за очакваните промени в бизнес статистиката и националните сметки, произтичащи от такива свързани с глобализацията събития в многонационалните предприятия, и че адаптирането на статистиката се извършва по съгласуван и координиран начин от съответните национални статистически органи. Участието на статистическите органи в СРП е доброволно, а поверителността на бизнес данните е гарантирана⁵.

За да се подобри качеството на показателите за производството в строителството и разрешенията за строителство, Евростат създаде електронна работна група, която провеждаше редовни срещи за обмен на добри практики и подобряване на наличните методологически насоки за тези показатели. Освен това подобренията на данните за строителството бяха подкрепени с безвъзмездни средства от Евростат за националните статистически органи.

В отговор на световната финансова криза, през 2010 г. беше създаден Европейският съвет за системен риск (ЕССР), за да наблюдава финансовата система на ЕС и да предотвратява системните рискове⁶. В изпълнение на своя мандат ЕССР издава предупреждения и препоръки. Въз основа на препоръки ESRB/2016/14 и ESRB/2019/3 Евростат извърши работа по разработването на показатели за търговските недвижими имоти (CREI); в този контекст акцентът в краткосрочната статистика бе поставен върху показателите за започванията на строителство, завършванията на строителни работи и процентите на незаеетост. За разработването на тези нови статистически показатели се използват работни групи с експерти от държавите членки и безвъзмездни средства в подкрепа на методологическата работа.

В съответствие с член 11 от Регламент (ЕО) № 1165/98 на Съвета Евростат и националните статистически органи въведоха нови тегла за агрегирането на краткосрочните статистически индекси през 2018 г. спрямо базовата 2015 година.

⁵ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/economic-globalisation/early-warning-system> (на разположение на английски, френски и немски език).

⁶ <https://www.esrb.europa.eu/home/html/index.en.html>

3. ОБХВАТ И СЪОТВЕТСТВИЕ С ИЗИСКВАНИЯТА НА РЕГЛАМЕНТА ЗА КС

Евростат следи за спазването от страна на държавите членки на Регламента за КС по отношение на актуалността и пълнотата. Два пъти годишно за всяка държава се изчислява изчерпателна оценка на съответствието, обхващаща всички показатели⁷. Като цяло резултатите от наблюдението показват висока степен на съответствие с изискванията на регламента. Към 1 април 2020 г. средната оценка за ЕС-27 бе 9,7 точки (от 10 възможни), като за много от държавите членки бе отчетено пълно съответствие. Наблюдението на качеството на КС данните се извършва въз основа на различните аспекти на качеството, посочени в *Кодекса на европейската статистическа практика*⁸.

3.1. Точност, надеждност, съгласуваност и съпоставимост

С Регламент (ЕО) № 1503/2006 на Комисията⁹ бяха въведени общи определения за краткосрочната статистика, за да се гарантират съгласуваността и съпоставимостта на данните. Евростат и националните статистически служби работят в тясно сътрудничество с цел да се поддържа и подобри голямата точност, надеждност и съгласуваност на краткосрочните статистически показатели. Установената с регламента за КС методологическа рамка непрекъснато се подобрява чрез консултации с технически експерти и специални тематични работни групи.

Независимо от единните определения не е необходимо подходите за съставяне на статистически данни да бъдат еднакви във всички държави членки. В съответствие с принципа на субсидиарност и с цел да се вземат предвид националните различия, напр. по отношение на размера, икономическата структура и наличието на административни данни, регламентът за КС дава свобода на държавите членки да вземат решения относно най-ефикасните и ефективни начини за събиране и обработка на данните.

Евростат си сътрудничи и с други международни организации с цел подобряване на съпоставимостта на данните и методологията отвъд границите на Европейския съюз.

3.2. Актуалност и навременност

Краткосрочните статистически данни са сред първите официални данни, които дават представа за последните икономически промени. Поради това в регламента за КС са определени много кратки срокове за предаването на националните данни на Евростат¹⁰. В таблица 2 са посочени сроковете за предаване на данните на Евростат (трета колона) и целевите срокове, определени от Икономическия и финансов комитет (ИФК) в неговия доклад относно информационните изисквания в Европейския паричен съюз.

⁷ Акцентът при оценяването на съответствието е върху пълнотата и актуалността на предаваните национални данни. Оценката се изчислява в зависимост от това дали данните са напълно съответстващи, почти напълно съответстващи с липсващи несъществени елементи или частично съответстващи или са в голяма степен непълни.

⁸ Кодексът на европейската статистическа практика е на разположение на адрес: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/quality/european-statistics-code-of-practice>.

⁹ Регламент (ЕО) № 1503/2006 на Комисията от 28 септември 2006 г. за прилагане и изменение на Регламент (ЕО) № 1165/98 на Съвета относно краткосрочна статистика по отношение на дефинициите на показателите, списъка с показатели и честотата на събиране на данни (ОВ L 281, 12.10.2006 г., стр. 15).

¹⁰ Първоначалните срокове в Регламент (ЕО) № 1165/98 бяха допълнително съкратени с Регламент (ЕО) № 1158/2005 на Европейския парламент и на Съвета от 6 юли 2005 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 1165/98 на Съвета относно краткосрочната статистика (ОВ L 191, 22.7.2005 г., стр. 1).

Последната колона показва настоящите срокове за разпространение (напр. чрез тематични информационни бюлетини и публикации в онлайн бази данни).

По принцип актуалността на краткосрочната статистика може да се счита за много добра. Обикновено забавяния настъпват единствено ако целевата дата за предаване се пада в почивен ден или на официален празник.

Ползвателите биват информирани за датите на публикуване на информационните бюлетини много преди настъпването на тези дати посредством представения на уебсайта на Евростат календар за публикуването на информационните бюлетини¹¹. През изминалите години всички обявени в календара дати бяха спазени.

Таблица 2: Актуалност — дни между края на референтния период ^{а)} и крайния срок за предаване, регламент за КС, цел на ИФК и действително разпространение на агрегатите за еврозоната (ЕЗ) (2020 г.)

Показател	Периодичност	Срокове по регламента за КС ^{б)}	Цели на ИФК за 2020 г. ^{в)}	Разпространение на агрегатите за ЕЗ ^{г)}
Промислено производство	Месечно	40	40	47
Промислени производствени цени на вътрешния пазар	Месечно	35	35	33
Промислени вносни цени	Месечно	45	45	37
Производство в строителството	Месечно	45	45	50
Разрешения за строителство	На тримесечие	90	90	92
Оборот в търговията на дребно	Месечно	30	30	34
Оборот от (други) услуги	На тримесечие	60	60	64
Производствени цени на услугите	На тримесечие	90	90	92

а) Референтният период е периодът от време, за който се събират или изчисляват статистически резултати и за който в резултат на това се отнасят тези стойности. За КС това е или съответният месец, или съответното тримесечие.

б) Срокове за предаване на данните на Евростат съгласно регламента за КС; за по-малките държави може да се прилагат по-дълги срокове.

в) Цели, определени в Доклада за състоянието по отношение на информационните изисквания в ИПС от 2020 г. на Икономическия и финансов комитет (ИФК).

г) Дни между края на референтния период и разпространението (напр. чрез информационен бюлетин, публикация на данни).

¹¹ Календарът е на разположение на следния адрес: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/short-term-business-statistics/overview> (само на английски, френски и немски език).

3.3. Ревизии на краткосрочните статистически показатели

За да се спазят кратките срокове за публикуване, първите резултати от краткосрочните показатели трябва да се основават на предварителни и непълни данни и на оценки. След първото публикуване на данните резултатите от изследванията се ревизират, когато се добави входящата информация от закъснелите отговори. Данните обаче могат да бъдат ревизирани и по редица други причини, включително сезонно изглаждане, сравнителен анализ, нови и/или подобрени източници на данни, както и корекции на грешки или методологически промени. Ревизиите като цяло са със сравнително ограничен размер, особено на ниво агрегати за ЕС и за еврозоната.

С цел да се оцени качеството на първите резултати от четирите краткосрочни статистически показателя, които се публикуват месечно в информационен бюлетин, бяха анализирани промените между първата и втората публикация на месечните темпове на растеж за 2017, 2018 и 2019 г.

В таблица 3 е представен, за агрегатите за еврозоната на четирите подлежащи на публикуване в информационен бюлетин КС показателя, средният размер на ревизиите на темповете на растеж между първата и втората публикация месец по-късно (втора колона). Той е нула или близо до нула, което означава, че ревизиите във възходяща и низходяща посока на темповете на растеж се неутрализират взаимно, т.е. изглежда, че няма значително систематично отклонение в посока завишаване или занижаване на оценките на резултатите.

В абсолютно изражение (трета колона) средните ревизии варират между 0,1 процентни пункта за промишлените производствени цени и 0,4 процентни пункта за производството в строителството. Разликите между отделните показатели се обясняват с различните методи на съставяне и ревизиране. Докато промишлените производствени цени често изобщо не се ревизират, показателите за производството могат да бъдат ревизирани дори няколко години след първото им публикуване.

Средните темпове на растеж (в абсолютно изражение при втората публикация) са посочени в колона 4. Последната колона показва отношението между ревизията на темпа на растеж и самия темп на растеж (към момента на втората публикация). Тази цифрова стойност описва по-точно мащаба на ревизиите, тъй като има значение дали ревизия от x процентни пункта се прилага за относително висок или относително нисък темп на растеж.

Таблица 3: Размер на ревизиите за четирите основни краткосрочни статистически показателя, 2017—2019 г. ^{a)}

1	2	3	4	5
	Средна стойност на ревизиите ^{b)}	Средна абсолютна стойност на ревизиите ^{b)}	Среден абсолютен темп на растеж	Относителна средна стойност на ревизиите ^{c)}
Промислено производство	0,0	0,2	0,7	0,2
Промислени производствени цени (вътрешен пазар)	0,0	0,1	0,3	0,2
Производство в строителството	0,2	0,4	0,9	0,4

Обем на търговията на дребно	0,1	0,2	0,6	0,4
------------------------------	-----	-----	-----	-----

- а) Сезонно изгладени темпове на растеж на показателите за еврозоната.
б) Разлики между темповете на растеж при втората и първата публикация, средна стойност за периода 2017—2019 г.
в) Абсолютни разлики между темповете на растеж при втората и първата публикация, средна стойност за периода 2017—2019 г.
г) Отношение между абсолютната стойност на ревизиите (трета колона) и абсолютния темп на растеж при втората публикация (четвърта колона), средна стойност за периода 2017—2019 г. Разликите се дължат на грешки при закръгляването.

През първата половина на 2020 г. пандемията от COVID-19 създаде сериозни предизвикателства за краткосрочната статистика. В резултат на ограничителните и други мерки често не бе възможно с предприятията да бъде установен контакт, за да бъдат събрани данни. Заради безпрецедентните спадове и увеличения на икономическата активност извършването на оценки стана по-трудно. Удължаването на сроковете за подаване на данъчни декларации и подобни мерки за облекчаване на тежестта за предприятията намалиха наличието на административни данни за целите на статистиката. За да подпомогне националните статистически органи, Евростат организира онлайн среща за обсъждане на проблеми и решения и за предоставяне на методологически насоки по въпроси като извършването на оценки и справянето с проблема с липсата на данни. Въпреки трудностите публикуването на краткосрочните данни не беше значително нарушено и всички срокове за публикуване бяха спазени.

В таблица 4 е представен преглед на ревизиите на данните за периода от март до юни 2020 г. Както е видно, ревизиите са се увеличили в абсолютно изражение, а при първата спрямо втората публикация се наблюдава общо отклонение, което предполага, че първите оценки са били консервативни, когато КС показателите спаднаха значително по време на пандемията от COVID-19. Съотнесено към увеличените абсолютни стойности на промените в показателите, изпълнението по отношение на ревизиите през този период дори се подобри.

Таблица 4: Размер на ревизиите за четирите основни краткосрочни статистически показателя, март—юни 2020 г. ^{а)}

1	2	3	4	5
	Средна стойност на ревизиите ^{б)}	Средна абсолютна стойност на ревизиите ^{в)}	Среден абсолютен темп на растеж	Относителна средна стойност на ревизиите ^{г)}
Промислено производство	-0,4	0,4	10,6	0,0
Промислени производствени цени (вътрешен пазар)	-0,2	0,2	1,2	0,1
Производство в строителството	-1,4	2,4	16,0	0,1
Обем на търговията на дребно	-0,8	1,8	11,0	0,2

- а) Сезонно изгладени темпове на растеж на показателите за еврозоната.
б) Разлики между темповете на растеж при втората и първата публикация, средна стойност за периода март—юни 2020 г.
в) Абсолютни разлики между темповете на растеж при втората и първата публикация, средна стойност за периода март—юни 2020 г.

- г) Отношение между абсолютната стойност на ревизиите (трета колона) и абсолютния темп на растеж при втората публикация (четвърта колона), средна стойност за периода март—юни 2020 г. Разликите се дължат на грешки при закръгляването.

3.4. Достъпност, яснота и наличие на метаданни

В областта на краткосрочната статистика Евростат публикува 48 информационни бюлетина годишно, т.е. месечни бюлетини за четири основни показателя (промишлено производство, промишлени производствени цени, производство в строителството и обем на търговията на дребно). През последните години всички информационни бюлетини бяха публикувани съгласно графика.

Всички европейски краткосрочни статистически данни са достъпни на уебсайта на Евростат; те са безплатни. Разделът, посветен на краткосрочната статистика¹², осигурява достъп до пълната база данни за краткосрочната статистика, но също и до някои предварително дефинирани статистически таблици. Освен това специален раздел осигурява информация относно правното основание за краткосрочната статистика и съдържа множество методологически публикации. Метаданните за агрегатите за ЕС и националните метаданни за различните краткосрочни статистически показатели наскоро бяха допълнени с показатели за качеството и изпълнението, които също са на разположение в специалния раздел.

Кратки статии относно всички краткосрочни статистически показатели, както и множество статии относно методологическия контекст, са публикувани в *Statistics Explained* (Статистиката в достъпна форма) — онлайн платформа в стил уики сайт¹³.

4. ТЕКУЩИ РАЗХОДИ ЗА СТАТИСТИЧЕСКАТА СИСТЕМА И ТЕЖЕСТ ЗА ПРЕДПРИЯТИЯТА

Оказа се изключително трудно да бъдат измерени разходите (за статистическите системи за събиране, обработка и разпространение на данните) и тежестта (за предприятията, предоставящи данните), произтичащи от краткосрочната статистика. В съответствие с принципа на субсидиарност статистическите институти прилагат различни методи за събиране и изготвяне на данни. Използват се например различни източници на данни: някои държави използват данни от изследвания, други разчитат на вторични административни източници, а трети дори съчетават изследвания с административни данни. Методите на изследванията и инструментите за събиране на данни също се различават. Поради това всяко сравнение между държавите членки на оценките на разходите и тежестта следва да се извършва възможно най-предпазливо. Освен това при оценката на свързаните с краткосрочната статистика разходи и тежест трябва да се имат предвид и ползите, тъй като тези данни осигуряват важна входяща информация за други видове статистика (особено за националните сметки).

Информацията от държавите членки за свързаната със събирането на тези статистически данни тежест показват, че предприятията трябва да отделят средно около 20 минути на месец, за да отговорят на статистическите искания за данни за производството (промишлено и в строителството), докато данните за оборота се предоставят по-лесно (5—10 минути на месец), а за предоставянето на ценови данни са

¹² <http://ec.europa.eu/eurostat/web/short-term-business-statistics/overview> (на разположение само на английски, френски и немски език).

¹³ http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Short-term_business_statistics (на разположение само на английски език).

необходими около 15 минути на месец. Тези стойности обаче дават само приблизителна представа, тъй като между държавите членки има значителни разлики.

5. БЪДЕЩИ ПРОМЕНИ В КРАТКОСРОЧНАТА СТАТИСТИКА

През последните 20 години делът на пазарните услуги (без банковото и застрахователното дело) се увеличи от 43,0 % на 47,6 %¹⁴. С цел адекватно представяне на това нараснало значение на сектора на услугите в краткосрочната статистика Евростат, в сътрудничество с държавите членки и след задълбочени консултации с ключови ползватели, подготви предложение за всеобхватно разширяване и подобряване на законодателната основа за краткосрочната статистика, насочено към по-добро обхващане на секторите на услугите.

Новите изисквания за краткосрочната бизнес статистика са част от Регламент (ЕС) 2019/2152 и свързания с него Регламент за изпълнение (ЕС) 2020/1197 на Комисията¹⁵.

По-специално, в съответствие с Регламент (ЕС) 2019/2152 в набора от краткосрочни статистически показатели от януари 2021 г. нататък ще бъде включен показател за производството (обем) за секторите на услугите (с изключение на финансовите и обществените услуги). Освен това обхватът на секторите на услугите, покривани от различните краткосрочни статистически показатели, ще бъде разширен. Новият показател за производството на услуги (ISP) ще има месечен референтен период и следва да бъде на разположение 60 дни след референтния период. Освен подобрения обхват на секторите на услугите, краткосрочната статистика ще бъде рационализирана и по-хармонизирана в няколко други аспекта, напр. по отношение на сроковете за предаване, използването на статистически единици и определението на държавите за категории по размер. Всички промени ще се прилагат от референтния период януари 2021 г. или първото тримесечие на 2021 г.

Тези промени ще гарантират, че краткосрочната статистика ще продължи да изпълнява задачата си за правилно и адекватно измерване на промените в бизнес цикъла в бързо променящата се икономическа среда.

Съгласно член 25 от Регламент (ЕС) 2019/2152 регламентът за КС ще бъде отменен, считано от 1 януари 2024 г.

¹⁴ ЕС-27, брутна добавена стойност — верижно съставени обеми, Евростат, национални сметки, собствени изчисления.

¹⁵ Регламент за изпълнение (ЕС) 2020/1197 на Комисията от 30 юли 2020 г. за установяване на технически спецификации и правила по силата на Регламент (ЕС) 2019/2152 на Европейския парламент и на Съвета за европейската бизнес статистика и за отмяна на 10 правни акта в областта на бизнес статистиката (ОВ L 271, 18.8.2020 г.).